

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра права Європейського Союзу

С И Л А Б У С

навчальної дисципліни

«Право міжнародних договорів»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором студента

Рік набору – 2021

Харків – 2021

Силабус навчальної дисципліни «Право міжнародних договорів» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т імені Ярослава Мудрого, 2021. 18 с.

Розробник:

Маринів Іванна Ігорівна,
кандидатка юридичних наук, доцентка

Затверджено на засіданні кафедри права Європейського Союзу
(протокол № 1 від 02 вересня 2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні
кафедри права Європейського Союзу
(протокол № 18 від 2 червня 2022 р.)

Завідувач кафедри - Яковюк Іван Васильович, доктор юридичних наук,
професор

Дані про викладача

Назва навчальної дисципліни	Право міжнародних договорів
Вид навчальної дисципліни	Вибіркова
Викладач	Маринів Іванна Ігорівна, доцентка кафедри права Європейського Союзу, кандидатка юридичних наук
Контактний телефон	057-704-05-39
E-mail	i.i.maryniv@nlu.edu.ua
Консультації	Викладач перебуває на кафедрі відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій. Вул. Динамівська, 4, ауд. 810.
Онлайн консультації	Ідентифікатор конференції Zoom: 655 775 0720, код доступу: 284214

Анотація навчальної дисципліни

Право міжнародних договорів є кодифікованою галуззю міжнародного права, яка регламентує низку питань щодо укладення міжнародних договорів, додержання, застосування і тлумачення, недійсності, припинення і зупинення їх дії тощо. Стрімкий розвиток міжнародного співробітництва, інтеграційні та глобалізаційні процеси, потребують договірної регулювання.

Історичний досвід правонаступництва держав щодо міжнародних договорів продемонстрував неоднаковий підхід до наслідування договірних зобов'язань. Інститут застережень, а також в певних випадках національне законодавство держав можуть призводити до проблем у настанні зобов'язань за міжнародним договором, де один із учасників уже несе зобов'язання, а контрагент ні.

Саме ці та низка інших особливостей і зумовлюють формування змісту навчального курсу «Право міжнародних договорів». У пропонованому курсі розглядаються питання: історія становлення права міжнародних договорів та процес кодифікації, договірна правоздатність суб'єктів міжнародного права,

поняття, зміст та види міжнародних договорів, укладення та особливості дії міжнародного договору, тлумачення міжнародного договору та правонаступництво щодо міжнародних договорів, виконання міжнародних договорів, а також міжнародний договір як джерело права України.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування системи наукових знань про договірну правоздатність суб'єктів міжнародного права, договір як основний засіб врегулювання відносин на міжнародній арені, міжнародно-правове регулювання порядку укладення міжнародних договорів, припинення їх дії та відповідальність за невиконання міжнародно-договірних зобов'язань.

Завдання:

- усвідомлення історичного процесу становлення та кодифікації права міжнародних договорів;
- набуття умінь з орієнтування в кодифікаційних актах права міжнародних договорів;
- формування системи теоретичних знань щодо порядку укладення міжнародних договорів, дії та підстав недійсності міжнародних договорів, способів забезпечення договірних зобов'язань, а також та відповідальності за порушення принципу *pacta sunt servanda*;
- оволодіння теоретичними знаннями щодо розмежування договорів від домовленостей, що має важливе значення в аспекті обов'язковості виконання зобов'язань учасниками міжнародних відносин;
- формування професійних якостей та навичок правознавця з урахуванням новітніх тенденцій розвитку світової практики договірних відносин.

***Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.
Міждисциплінарні зв'язки***

Пререквізити: «Міжнародне публічне право», «Право Європейського Союзу».

Кореквізити: «Право міжнародної відповідальності», «Право міжнародних організацій», «Міжнародне право прав людини».

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД – 1.1. Демонструвати знання і розуміння основ міжнародного права.

РН НД – 1.2. Демонструвати розуміння характеру договорів на тому чи іншому історичному етапі.

РН НД – 1.3. Демонструвати розуміння причин появи кодифікованих актів права міжнародних договорів рамках ООН.

РН НД – 1.4. Характеризувати договірну правоздатність суб'єктів міжнародного права, наводити аргументи щодо її універсальності або ж обмеженості.

РН НД – 2.1. Вміння розрізняти поняття договір, домовленості та джентльменські угоди як важливий аспект розуміння характеру зобов'язань сторін.

РН НД – 2.2. Здатність характеризувати переваги та недоліки організаційно правових форм укладення міжнародних договорів.

РН НД – 2.3. Здатність характеризувати способи встановлення автентичності текстів міжнародних договорів, різницю в підписанні двосторонніх та багатосторонніх договорів.

РН НД – 2.4. Здатність характеризувати способи надання згоди на обов'язковість міжнародного договору, інтерпретувати вітчизняне законодавство щодо надання згоди на обов'язковість тексту міжнародного договору.

РН НД – 2.5. Вміння формулювати нові наукові проблеми в галузі права міжнародних договорів, обирати належні напрямки й відповідні методи їх дослідження.

РН НД – 2.6. Вміння аналізувати особливості волонтаристського та солідаристського підходів щодо обов'язкової сили міжнародного договору.

РН НД – 2.7. Демонструвати знання щодо феномену дії міжнародних договорів в період збройних конфліктів та розірвання дипломатичних і консульських відносин.

РН НД – 3.1. Демонструвати знання і розуміння особливості діяльності судових органів в аспекті тлумачення та застосування міжнародних договорів.

РН НД – 3.2. Демонструвати знання історичних процесів правонаступництва держав щодо міжнародних договорів.

РН НД – 3.3. Демонструвати знання звичаєвих норм в інституті правонаступництва держав щодо міжнародних договорів.

РН НД – 4.1. – Вміння надавати правову оцінку інституту відповідальності за недодержання принципу *pacta sunt servanda*.

РН НД – 4.2. Демонструвати розуміння гарантійного механізму забезпечення договірних зобов'язань та ролі міжнародних організацій в процесі забезпечення виконання міжнародних договорів.

РН НД – 4.3. Демонструвати вміння визначати місце міжнародних договорів у правовій системі України.

РН НД – 4.4. Демонструвати знання законодавства України в сфері права міжнародних договорів.

РН НД – 4.5. Аналізувати співвідношення норм міжнародних договорів з іншими нормами права України.

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ п/п	Аудиторні заняття (контактні)		Самостійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Історія становлення права міжнародних договорів та процес кодифікації.	Історія становлення права міжнародних договорів та процес кодифікації.	8
2	Договірна правоздатність суб'єктів міжнародного права	Договірна правоздатність суб'єктів міжнародного права	6

3	Поняття, зміст та види міжнародних договорів.	Поняття, зміст та види міжнародних договорів.	6
4	Укладення міжнародного договору.	Укладення міжнародного договору.	6
5	Особливості дії міжнародного договору.	Особливості дії міжнародного договору.	8
6	Припинення дії міжнародного договору.	Припинення дії міжнародного договору.	6
7	Тлумачення міжнародного договору.	Тлумачення міжнародного договору.	10
8	Правонаступництво щодо міжнародних договорів.	Правонаступництво щодо міжнародних договорів.	10
9	Концепція сумлінного дотримання міжнародного договору (pacta sunt servanda). Відповідальність за невиконання зобов'язань за міжнародними договорами.	Концепція сумлінного дотримання міжнародного договору (pacta sunt servanda). Відповідальність за невиконання зобов'язань за міжнародними договорами.	6
10	Гарантії виконання міжнародних договорів.	Гарантії виконання міжнародних договорів.	4
11	Міжнародний договір як джерело права України.	Міжнародний договір як джерело права України.	6
12	Співвідношення норм міжнародних договорів з іншими нормами права України.	Співвідношення норм міжнародних договорів з іншими нормами права України.	4

**Види навчальних занять та самостійна робота
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

№ п/п	Теми лекцій	Теми практичних занять	Самостійна робота (в годинах)
1	Історія становлення права міжнародних договорів та процес кодифікації.	Історія становлення права міжнародних договорів та процес кодифікації.	110
2	Укладення міжнародного договору.	Особливості дії міжнародного договору.	

3	Правонаступництво щодо міжнародних договорів.	-	
---	---	---	--

Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів здійснюється у таких формах:

- опрацювання нової наукової та навчальної літератури, міжнародних актів, якими кодифіковано право міжнародних договорів;
- виконання практичних завдань, самотестування;
- написання есе та рефератів;
- підготовка тез доповідей на науково-практичні конференції та статей;
- участь у конкурсах студентських наукових праць;
- підготовка дослідження (проекту) з вузької проблематики із подальшою його презентацією перед аудиторією;
- підготовка до практичних занять, колоквиумів та іспиту. Завдання та методичні рекомендації до самостійної роботи наведено у Методичних матеріалах з навчальної дисципліни «Право міжнародних договорів» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право».

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти.

1. Віденська конвенція про право міжнародних договорів від 23.05.1969 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_118
2. Віденська конвенція про право договорів між державами та міжнародними організаціями або між міжнародними організаціями від 21.03.1986 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_a04

3. Віденська конвенція про правонаступництво держав щодо договорів від 23.08.1978 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_185
4. Віденська Конвенція про правонаступництво держав щодо державної власності, державних архівів і державних боргів від 08.04.1978 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_072
5. Віденська конвенція про дипломатичні зносини від 18.04.1961 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_048
6. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до Статуту ООН від 24.10.1970 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_569
7. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004
8. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015
9. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_105
10. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043
11. Про міжнародні договори України: Закон України № 1906-IV від 29.06.2004 р. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 50.
12. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Застереження до багатосторонніх конвенцій – Конвенція про Міжнародну консультативну організацію з мореплавства» № 1452 (XIV) від 07.12.1959 р. URL:

[http://legal.un.org/docs/index.asp?symbol=A/RES/1452\(XIV\)&referer=http://legal.un.org/ilc/guide/1_6.shtml&Lang=R](http://legal.un.org/docs/index.asp?symbol=A/RES/1452(XIV)&referer=http://legal.un.org/ilc/guide/1_6.shtml&Lang=R)

13. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН «Застереження до багатосторонніх конвенцій» № 598 (VI) від 12.01.1952 р. URL: [http://legal.un.org/docs/index.asp?symbol=A/RES/598\(VI\)&referer=http://legal.un.org/ilc/guide/1_6.shtml&Lang=R](http://legal.un.org/docs/index.asp?symbol=A/RES/598(VI)&referer=http://legal.un.org/ilc/guide/1_6.shtml&Lang=R)

14. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН A/RES/68/262 «Територіальна цілісність України» від 27.03.2014 р. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N13/455/19/PDF/N1345519.pdf?OpenElement>

15. Римський Статут Міжнародного кримінального суду від 17 липня 1998 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_588

16. Статут Організації Об'єднаних Націй від 26.06.1945 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/%20995_010

17. Статут Ради Європи від 05.05.1949 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_001

18. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_011/paran2820#n2820

Література

Основна література

1. Буткевич В. Г. Міжнародне право. Основи теорії: підруч. / В. Г. Буткевич, В. В. Мицик, О. В. Задорожній. Київ, 2002. 608 с.
2. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України / За

ред. В. Н. Денисова. К., 2006. 672 с.

3. Кравченко С.Р. Міжнародно-правове регулювання припинення міжнародних договорів: теорія і практика : монографія. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. 2010. 241 с.

4. Маланчук П. Вступ до міжнародного права за Ейкхерстом. Харків, 2000. 592 с.

5. Мережко О.О. Право міжнародних договорів: сучасні проблеми теорії та практики: Монографія. К, 2002. 344 с.

6. Мельник С. А. Односторонние акты государств в современном международном праве. Одесса, 2011. 336 с.

7. Міжнародне право: навч. посіб. / за ред. М. В. Буроменського. Київ, 2005. 336 с.

8. Нгуен Куок Динь. Международное публичное право: в 2-х т. / Нгуен Куок Динь, Патрик Дайе, Алэн Пелле: пер. с фр. К. Сфера, 2000-2001.

9. Перевезенцев О. Ю. Міжнародно-правове регулювання інституту правонаступництва держав щодо міжнародних договорів. Київ, 2007. 262 с.

10. Тарасов О. В. Суб'єкт міжнародного права : проблеми сучасної теорії : монографія. Харків, 2014. 512 с.

11. Трагнюк О. Я. Тлумачення міжнародних договорів: теорія і досвід європейських міжнародних судових органів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. Харків, 2003. 20 с.

12. Щокін, Ю. В. Міжнародно-правовий звичай: проблеми теорії і практики : монографія. Харків, 2012. 456 с.

Додаткова література

1. Волошин Ю. Статус міжнародних договорів у законодавстві країн-

членів Європейського Союзу: проблеми конституційності та перспективи європейської інтеграції. Правова держава. К., 2005. Вип. 16. С. 509–516.

2. Доценко Р. А., Маринів І. І. Порівняльний аналіз концепції усного договору та односторонньої заяви в міжнародному праві. Юридичний науковий електронний журнал. 2021. №12. С. 418-421.

3. Корнева Т. В. Міжнародні договори та їхня інтеграція у внутрішнє право України. Митна справа. 2007. № 5. С. 57–59.

4. Короткий посібник з Угоди про Асоціацію. URL: http://eeas.europa.eu/archives/delegations/ukraine/documents/association_agreement/guide.pdf

5. Маринів І. І., Рудай Л. В. Проблема застосування застережень до міжнародних договорів з прав людини. Право та інновації: журнал. Харків : Право, 2021. N 1 (33). С. 68-73.

6. Матіяшек П. Проблеми права правонаступництва держав і права міжнародних договорів. Право України. 2005. № 10. С. 131–132.

7. Мельник А. Міжнародні договори колишнього СРСР: частина національного законодавства України. Юридичний журнал. 2004. № 3. С. 84–90.

8. Мних А. М. Дія міжнародних договорів України у внутрішньому законодавстві України. Економіка. Фінанси. Право. 2005. № 11. С. 35–39.

9. Осьмірко І.Р., Маринів І.І. Ретроактивність в праві міжнародних договорів. Право та інноваційне суспільство. 2021. № 2 (17). С. 37-42.

10. Conforti, Benedetto. *Invalidity and Termination of Treaties: The Role of National Courts*, 1990. URL: <http://www.ejil.org/pdfs/1/1/1145.pdf>

11. Dorr, Oliver. *Vienna Convention on the Law of Treaties: A Commentary*. Berlin, 2012. 1423 p.

12. Draft Articles on the Law of Treaties with commentaries, 1966. URL: http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/commentaries/1_1_1966.pdf
13. Draft articles on the law of treaties between States and international organizations or between international organizations with commentaries, 1982. URL: http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/commentaries/1_2_1982.pdf
14. Draft articles on Responsibility of States for Internationally Wrongful Acts, with commentaries, 2001. URL: http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/commentaries/9_6_2001.pdf
15. Final Clauses to Multilateral Treaties: Handbook, 2003. URL: <https://treaties.un.org/doc/source/publications/fc/english.pdf>
16. Fitzmaurice, Malgosia. Third Parties and the Law of Treaties, 2002. URL: http://www.mpil.de/files/pdf1/mpunyb_fitzmaurice_6.pdf
17. Peters, Jean Koh. Reservations to Multilateral Treaties: How International Legal Doctrine Reflects World Vision, 1982. URL: http://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=3218&context=fss_papers
18. Villiger, Mark E. Commentary on the 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties. Netherlands : Brill, 2009. 1058 p.

Інтернет-ресурси

1. Офіційний сайт Європейського Союзу URL: <http://europa.eu/>
2. Електронна бібліотека TWIRPX URL: <http://www.twirpx.com/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

4. Офіційний сайт Верховної Ради України. Міжнародні документи. URL: <http://rada.gov.ua/main/c/stru3/spi> .
5. Офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй URL: <http://www.un.org/>
6. Офіційний сайт Ради Європи URL: <http://hub.coe.int/ru/>
7. Офіційний сайт Організації з безпеки і співробітництва в Європі URL: <http://www.osce.org/>
8. Офіційний сайт Організації Північноатлантичного договору URL: <http://www.nato.int/>
9. Український часопис міжнародного права URL: <http://jusintergentes.com.ua/index.php?lang=uk>
10. Glossary of terms relating to Treaty actions URL: https://treaties.un.org/pages/overview.aspx?path=overview/glossary/page1_en.xml
11. Treaty Collection UN URL: <https://treaties.un.org/pages/Home.aspx?clang=en>

СЕНМК

Стандартизований електронний навчально-методичний комплекс кафедри права Європейського Союзу. URL: http://library.nlu.edu.ua/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=category&id=623:kafedra-prava-yevropeiskoho-soiuzu&Itemid=151

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати практичні заняття; систематично та активно працювати на лекційних і практичних заняттях; давати повну й ґрунтовну відповідь на питання; обґрунтувати свою точку зору при обговоренні доповіді; повно й переконливо наводити доводи при розв'язанні завдань; здійснювати аналіз актів, якими кодифіковано право міжнародних договорів; якісно виконувати письмові практичні завдання, контрольні та самостійні роботи. Практичні заняття, пропущені за поважних

причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога - дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» ([https://nlu.edu.ua/files/norm doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf](https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi_etyky.pdf)).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (приміром, для перегляду презентацій лекції). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Оцінювання результатів засвоєння навчальної дисципліни «Ведення міжнародних переговорів» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань включає:

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни на практичних заняттях із застосуванням таких засобів: усне/письмове опитування, експрес-опитування, вирішення практичних завдань, участь у розробці кейсу, підготовка презентації, есе, реферату тощо. Поточний контроль має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні матеріалу. У ході практичного заняття студент може отримати оцінку за чотирибальною шкалою (0, 3, 4, 5);

- контроль якості засвоєння студентами програмного матеріалу навчальної дисципліни, що проводиться наприкінці модулів у формі колоквиумів. Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є

підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою *підсумкового контролю* знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою для заліку	Оцінка за 100- бальною шкалою, що використовується в НІОУ
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	зараховано	90 – 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками		80 – 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 – 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків		70 – 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 – 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перескладати	не зараховано	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		0 – 34